

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. M., Z. L.
przeciwko Domowi Dziecka Nr [...] w Ś.
o nakazanie dopuszczenia do pracy na warunkach pracy i płacy obowiązujących do
dnia 31.12.2013 r.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2016 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt IV Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Z. oddalił apelację M. M. i Z. L. od wyroku Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 12 września 2014 r., oddalającego ich powództwa o dopuszczenie do pracy w pozwanym Domu Dziecka Nr [...] w Ś. na warunkach pracy i płacy obowiązujących do dnia 31 grudnia 2013 r.

W skardze kasacyjnej powodowie zarzucili: I. naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, a to: 1) art. 42 § 1 i § 2 w związku z art. 36 § 1 pkt 3 i art. 38 k.p., przez uznanie za zgodną z prawem zmianę warunków pracy i płacy od 1 stycznia 2014 r. bez uprzedniego złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu warunków pracy i płacy, poprzedzonego właściwą konsultacją z reprezentującą powodów zakładową organizacją związkową zamiaru tego wypowiedzenia; 2) art. 77 § 1 w związku z art. 9 § 1 i art. 18 § 1 i § 2 k.p.,

przez uznanie za zgodne z prawem ukształtowanie przez pozwanego od 1 stycznia 2014 r. warunków wynagradzania powodów w sposób mniej korzystny od warunków określonych w obowiązującym u pozwanego regulaminie wynagradzania oraz w umowach o pracę oraz poprzez nieuprawnione przyjęcie, że warunki pracy powodów uległy od 1 stycznia 2014 r. zmianie z mocy prawa pomimo uregulowania warunków pracy i płacy powodów w regulaminie wynagradzania oraz w umowach o pracę; 3) art. 237 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 135 ze zm., dalej jako ustawa o wspieraniu rodziny), przez bezpodstawne przyjęcie, że uzyskanie przez powodów od 1 stycznia 2014 r. statusu pracowników samorządowych stanowi zmianę ich warunków pracy i płacy z mocy prawa i upoważnia pracodawcę do dowolnego ukształtowania ich warunków pracy oraz warunków wynagradzania bez uwzględnienia postanowień regulaminu wynagradzania jak również postanowień umów o pracę oraz bez dokonania czynności wypowiedzenia tych warunków, a nadto w sytuacji nieistnienia prawnie uregulowanych warunków wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnionych na stanowiskach nauczycieli (wychowawców) placówek opiekuńczo - wychowawczych; 4) błędną wykładnię art. 237 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, polegającą na bezpodstawnym przyjęciu, że ten przepis z mocy prawa kształtuje warunki wynagradzania pracowników placówek opiekuńczo - wychowawczych pomimo nieistnienia przepisów regulujących warunki wynagradzania pracowników tych placówek jako pracowników samorządowych; II. naruszenie przepisów postępowania, tj.: 1) art. 233 § 1 k.p.c., przez bezpodstawne przyjęcie, że warunki wynagradzania powodów wynikają wprost z przepisu prawa, włączając w to otrzymywany do 31 grudnia 2013 r. tzw. „dodatek za trudne warunki pracy” w sytuacji bezspornego ustalenia przez Sądy obu instancji obowiązku u pozwanego regulaminu wynagradzania a więc i indywidualnych warunków pracy i płacy wynikających z tego regulaminu, 2) art. 328 § 2 k.p.c., przez niewskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia na s. 9 uzasadnienia wyroku, że na podstawie przepisu art. 237 ustawy o wspieraniu rodziny pozwany nie był zobowiązany do wypowiedzenia powodom warunków umowy o pracę na podstawie art. 42 § 1 i § 2

k.p. oraz podstaw prawnych ustalenia, że do zmiany warunków pracy powodów doszło z mocy prawa.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowie wniesli o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez nakazanie pozwanemu ich zatrudnienie poczynając od 1 stycznia 2014 r. na warunkach pracy i płacy obowiązujących do 31 grudnia 2013 r. (z wyłączeniem mianowania).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono: 1) występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na potrzebie jednoznacznego rozstrzygnięcia praw pracowników placówek opiekuńczo - wychowawczych, objętych dyspozycją art. 237 ust. 1 i 2 ustawy wspieraniu rodziny, a w szczególności wyjaśnienia, czy na podstawie tego przepisu, poczynając od 1 stycznia 2014 r. doszło do zmiany z mocy prawa warunków pracy i płacy powyższej kategorii pracowników i jakie ewentualnie przepisy prawa powszechnie obowiązującego warunki te ukształtowały oraz czy obowiązywanie u pracodawcy regulaminu wynagradzania, a więc i indywidualnych warunków wynagradzania wynikających z tego regulaminu, oznacza, że dopuszczalne jest uznanie, iż warunki wynagradzania mogą być wprost zmieniane i to na niekorzyść na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących; 2) potrzebą wykładni budzącego poważne wątpliwości art. 237 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny poprzez wyjaśnienie trybu wygaśnięcia (wygaszenia) stosunku pracy na podstawie mianowania oraz ewentualnej zmiany warunków pracy i płacy poczynając od 1 stycznia 2014 r.; 3) oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, gdyż zaskarżony wyrok jest rażąco sprzeczny z prawem materialnym i narusza przy tym w sposób istotny przepisy postępowania, co z kolei ma wpływ na wynik sprawy. Sądy obu instancji powołały się bowiem na wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2009 r., II PK 277/08 (OSNP 2010 nr 23-24, poz. 290), który nie ma jednak żadnego związku ze sprawą ze względu na całkowicie odmienny stan faktyczny. W ocenie skarżącego, w szczególności brak jest podstaw do przyjęcia, że sam art. 237 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny stanowi zmianę z mocy prawa warunków pracy oraz płacy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla

rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy

wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Skarżący nie zdołali wykazać występowania żadnej z tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czynią to skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Po drugie, ograniczając się do sformułowania wątpliwości interpretacyjnych na tle art. 237 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, skarżący nie przeprowadzają jakiegokolwiek wyводу jurydycznego w zakresie wykazania, jak przepis ten powinien być wykładany. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych i formułowanie za skarżących prawidłowego wniosku w tym zakresie. Po trzecie, nie jest możliwe jednocześnie wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne

dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że formułowane przez skarżących wątpliwości pozostają poza stanem faktycznym sprawy, z którego wynika, że zmiana warunków zatrudnienia powodów dotyczyła jedynie zmiany ich statusu prawnego (ze statusu nauczycielskiego na status pracownika samorządowego - art. 237 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny) oraz - będącego skutkiem tej zmiany - zmniejszenia wynagrodzenia skarżących o dodatek za pracę w trudnych warunkach. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika nadto, że świadczenie to nie przysługiwało skarżącym na podstawie obowiązującego u strony pozwanej regulaminu wynagradzania, który takiego składnika wynagrodzenia nie przewidywał. W związku z tym należy zauważyć, że podstawę prawa do dodatku za warunki pracy stanowią art. 30 ust. 1 pkt 2 oraz art. 34 ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z § 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 416 ze zm.). Oznacza to, że dodatek ten przysługuje wyłącznie osobom posiadającym status nauczycielski.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.